PROCURA+
European Sustainable Procurement Network

Případová studie Procura+

Vlámská rámcová dohoda o dodávkách kancelářských potřeb

Podpora udržitelnějších alternativ

Obr.: *Pixabay.com*

Účastník projektu Procura+:	Vlámská vláda
Zakázka:	Otevřené řízení na dodávku (ekologických) kancelářských potřeb Zahájení zakázky: červen 2017
Úspory:	100 % papíru splňuje minimální kritéria udržitelnosti Udržitelná varianta existuje u 117 produktů 28,5 % produktů v katalogu je nyní označeno jako udržitelných

SHRNUTÍ

- Vlámsko si stanovilo za cíl do roku 2020 zajistit 100% udržitelné veřejné zadávání (SPP).
- Ve Vlámsku se jedná již o třetí rámcovou dohodu o dodávkách kancelářských potřeb zahrnující prvek udržitelnosti. Dohoda obsahuje požadavek, aby kritéria udržitelnosti splňovalo alespoň 50 % výrobků.

- Vlámsko se pomocí kombinace technických specifikací a kritérií pro zadání zakázky zasadilo o to, aby na seznam byly zařazeny udržitelné papírenské výrobky.
- Vlámsko dále zavedlo ustanovení o plnění smlouvy s cílem zajistit, aby spolupráce dodavatele s odběrateli vedla ke zvolení udržitelných řešení a k tomu, aby i další aspekty zakázky (např. doprava a nakládání s odpadem) odpovídaly požadavkům Vlámska na ochranu životního prostředí.

Základní informace

Vlámská vláda pracuje na udržitelném veřejném zadávání (SPP) již od roku 2008, kdy si u zadávání vlastních veřejných zakázek stanovila za cíl 100% SPP do roku 2020 . V roce 2015 se SPP stalo součástí celkové strategie veřejného zadávání vlámské vlády (Vlámský plán veřejného zadávání).[1]

V souladu s touto snahou Vlámsko již mnoho let postupně začleňuje udržitelnost do svých rámcových zakázek na nákup papírenských výrobků. V září 2016 vyhlásila nové otevřené zadávací řízení na rámcovou zakázku týkající se nákupu kancelářských potřeb.

Zadávací postup

Šlo již o třetí případ, kdy udržitelnost hrála v rámcové dohodě o dodávkách kancelářských potřeb ve Vlámsku významnou roli, přičemž s každou další zakázkou vždy docházelo ke zlepšení procesu. V této rámcové dohodě si Vlámsko vytyčilo za cíl, že alespoň 50 % produktů ze seznamu bude udržitelných.

Potenciální dodavatelé museli:

- stanovit pevnou cenu za 252 různých druhů produktů na seznamu (soupisu) a;
- uvést ceny a množstevní slevy za komplexnější katalog kancelářských potřeb (volitelné).

Pro 252 různých druhů výrobků na seznamu museli dodavatelé nabídnout alespoň jednu privátní značku a jednu prémiovou značku. U 80 z těchto produktů bylo povinné jako alternativu k privátní a prémiové značce nabídnout udržitelný produkt; u zbylých 103 typů produktů byla nabídka udržitelného výrobku nepovinná.

Při rozhodování o tom, u kterých typů výrobků by mělo být předložení udržitelné alternativy povinné, byly využity poznatky z průzkumu trhu i předchozí zkušenosti. Z průzkumu vyplynulo, že u 69 různých výrobků neexistují v současné době žádné alternativní možnosti, které by splňovaly kritéria udržitelnosti, a z tohoto důvodu nebyl požadavek udržitelných alternativ pro tyto výrobky stanoven jako povinný, ale ani jako volitelný.

[1] Podrobnější informace o politice a strategii udržitelného veřejného zadávání (SPP) vlámské vlády naleznete na: http://www.procuraplus.org/public-authorities/flanders (krátké shrnutí v angličtině) nebo https://overheid.vlaanderen.be/beleid-duurzame-overheidsopdrachten (v nizozemštině)

PROCURA+
European Sustainable Procurement Network

Kritéria pro zadávací řízení

Předmět zakázky

Otevřené řízení na dodávku (udržitelných) kancelářských potřeb.

Mezi kancelářské potřeby se řadí výrobky z papíru, psací potřeby, šanony, potřeby pro archivaci a ukládání, (stolní) organizéry, inkousty a tonery, lepicí pásky a lepidla.

Výběrová kritéria

Dodavatel musel mít zavedený systém environmentálního řízení podle nařízení EMAS, ISO 14001 nebo obdobného nařízení (dle stanoveného výběru) pro pobočky v Belgii (a zahraničí).

Technické specifikace

Níže jsou uvedena minimální kritéria udržitelnosti pro jednotlivé skupiny produktů. Pouze po splnění těchto kritérií může dodavatel produkt v rámci této zakázky označit jako udržitelný. Vlámská vláda je oprávněna požádat o ověření, zda produkt splňuje minimální kritéria. Jako doklad o splnění kritérií u daného produktu bude vláda akceptovat mimo jiné i příslušné ekoznačky typu I.

Výrobky z papíru a další produkty, které jsou tvořeny převážně papírovými vlákny:

- kopírovací papír: 100% recyklované vlákno
- ostatní výrobky z papíru: nejméně 70 % vláken z udržitelných zdrojů (recyklovaných nebo z udržitelně obhospodařovaných lesů), zbytek ze zákonných zdrojů.

Tato kritéria platila jak pro privátní, tak pro prémiové značky. Prostředky ověření zahrnovaly: technický list, prohlášení o vlivu výrobku na životní prostředí, nebo jeden z následujících certifikátů / značek:

- 100% recyklace: značka Blaue Engel, NAPM 100%, APUR 100%, FSC recyklovaný.
- 70 % z udržitelných zdrojů: ekoznačka EU, Österreichische Umweltzeichen, FSC smíšený, PEFC recyklovaný, PEFC smíšený a NF Environment pro obálky.

U 80 typů výrobků (jiných než z papíru) na seznamu museli jako alternativu k privátní a prémiové značce uchazeči navrhnout udržitelné produkty.

Etikety

- papírové etikety: viz. kategorie „Výrobky z papíru a další výrobky, které jsou tvořeny převážně papírovými vlákny“.
- ostatní materiály (textil, plast atd.): nejméně 30 % musí tvořit recyklovaný nebo obnovitelný obsah.

Psací potřeby (pera, tužky, fixy atd.)

- Tělo (a víčko, je-li relevantní)
    - nejméně z 50 % recyklovaný nebo obnovitelný obsah (součásti ze dřeva jsou

akceptovány - viz níže) nebo
- 100% dřevo z trvale udržitelného lesnictví.

Potřeby pro archivaci a ukládání - včetně nepapírových šanonů, pořadačů atd.
- minimálně ze 40 % recyklovaný nebo obnovitelný obsah.

Inkousty, tonery, propojovací pásky
- repasované tonery / inkoust bez rtuti, olova, kadmia či chromu, nebo
- výrobky s ekoznačkou Blaue Engel nebo Nordic Swan bez rtuti, olova, kadmia či chromu.

Stolní příslušenství / ostatní kancelářské potřeby
- minimálně ze 40 % recyklovaný nebo obnovitelný obsah.

Další výrobky
- minimálně produkty s ekoznačkou typu I; [2]
- další kritéria udržitelnosti: možná po konzultaci s vlámskou vládou či po jejím schválení.[3]

Kritéria pro zadání zakázky

Ze 105 bodů bylo 35 vyhrazeno na kritéria udržitelnosti. Ta byla rozdělena následujícím způsobem:

- podíl udržitelných produktů uvedených v soupisu (na základě 103 typů produktů, pro které byla nabídka udržitelné alternativy volitelná) - 10 bodů
- podíl udržitelných produktů v komplexním katalogu - 20 bodů
- vizuální pomůcky, vyhledavač a další možnosti, které pomáhají zadavateli činit udržitelná rozhodnutí - 5 bodů.

Mezi kritérii pro zadání zakázky v rámci „služeb“ byla také udržitelná doprava. V této oblasti mohli uchazeči získat maximálně 15 bodů. Aby bylo možné nabídky posoudit, musel každý dodavatel vysvětlit, jak přepravu zásilek zajistí. Přidělování bodů bylo založeno na:

- ekoskóre[4] či emisní normě (EURO) benzínových vozidel ve vozovém parku;
- alternativních technologiích, jako jsou vozidla s (částečně) lidským pohonem, elektrická vozidla a vozidla na CNG;
- opatřeních ke snížení počtu ujetých kilometrů a spotřeby paliva.

[2] Etikety v souladu s nařízením ISO 14024.

[3] Lze projednat až po uzavření smlouvy – nemá vliv na kritéria pro udělení zakázky.

[4] Ekoskóre je číslo, které ukazuje na udržitelnost vozidla. Čím je číslo vyšší, tím je vozidlo udržitelnější. Podrobnější informace o ekoskóre naleznete na http://ecoscore.be/en/home.

Ustanovení o plnění smlouvy

Hlášení:

Dodavatel je povinen jednou ročně podat zprávu o zakoupených výrobcích (s jasným uvedením těch výrobků, které splňují kritéria udržitelnosti vlámské vlády). Tyto zprávy lze použít:

- jako srovnávací měřítko pro jednotlivá oddělení a úřady (k porovnání jejich výsledků v oblasti udržitelnosti s ostatními subjekty či s vlámskou vládou jakožto celkem);
- ke sledování vývoje zakoupených udržitelných produktů;
- jako nástroj ke zjišťování trendů a obtíží, aby bylo v případě potřeby možno podniknout nezbytné kroky;
- jako informace užitečné pro přípravu další zakázky.

Rámcová zakázka na nákup kancelářských potřeb
Udržitelné výrobky zakoupené v roce 2016 (v eurech)
Kancelářské potřeby (jiné než z papíru)
Výrobky z papíru
Toner/inkoust

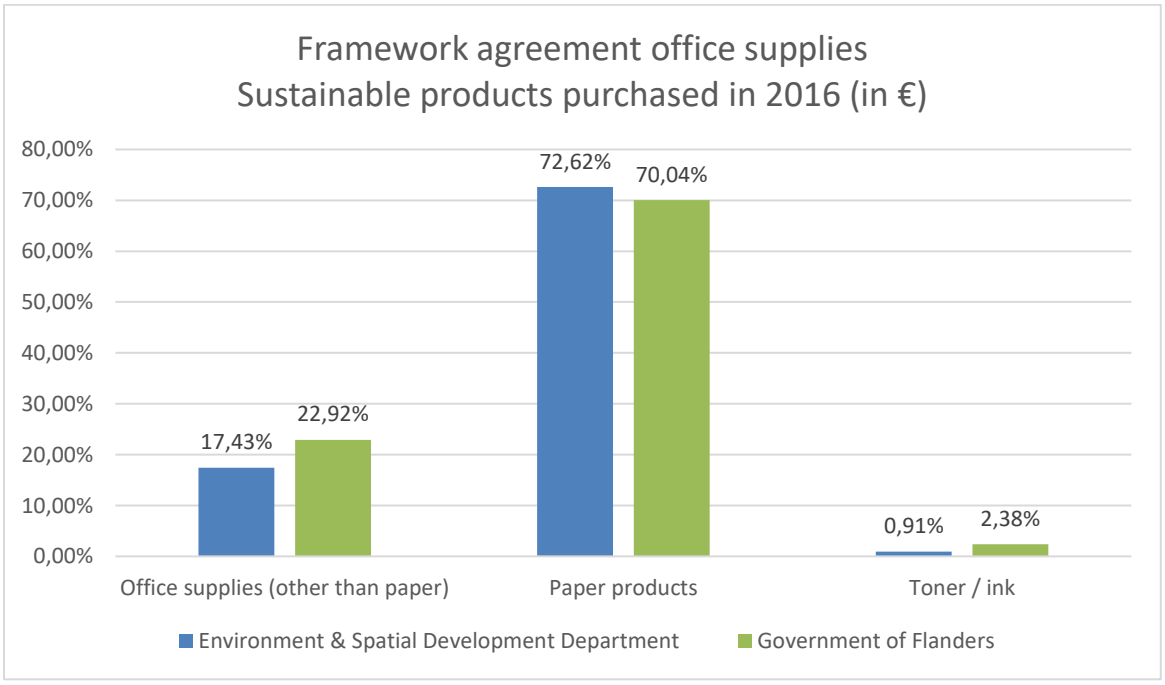

Graf 1: Příklad srovnávacích informací (na základě předchozí zakázky)

Rámcová smlouva na dodávku kancelářských potřeb
Vývoj udržitelných produktů zakoupených Odborem životního prostředí a územního plánování
Kancelářské potřeby (jiné než z papíru)
Výrobky z papíru
Toner/inkoust

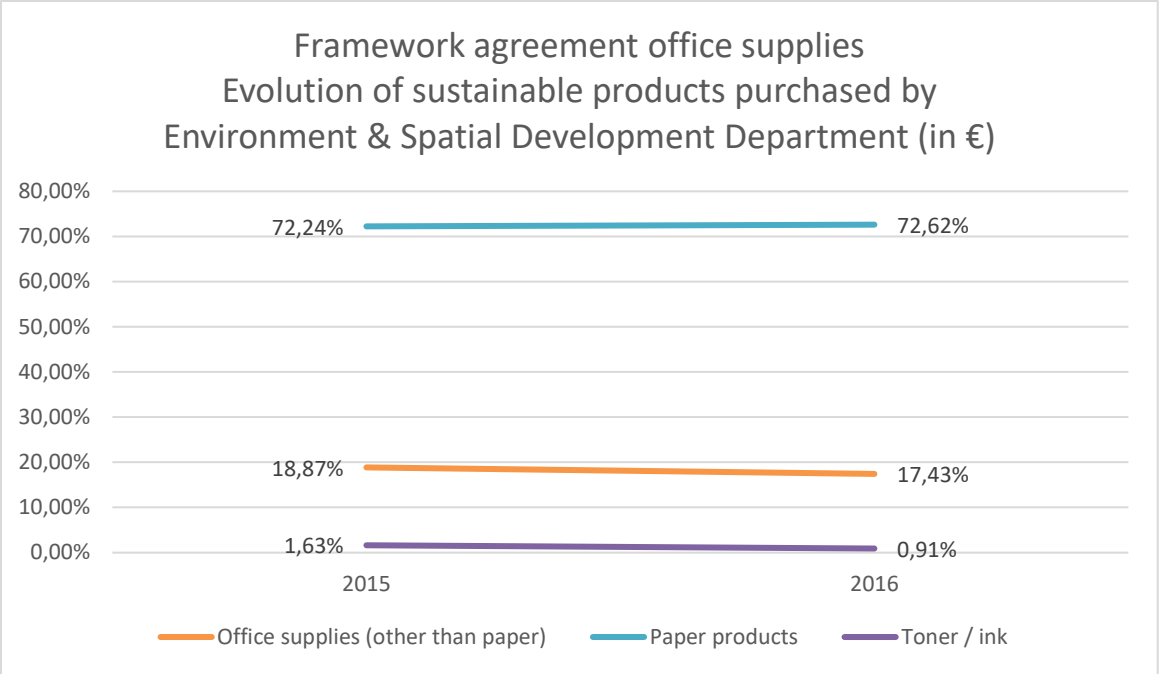

Graf 2: Příklad informací o vývoji (na základě předchozí zakázky)

Kromě toho musí dodavatel každý rok předložit všem odběratelům seznam 10 produktů, které by mohli vyměnit za ekologičtější variantu, aby je tak motivoval k volbě udržitelnějších produktů v budoucnosti. Dodavatel by měl vzít v úvahu počet zakoupených produktů a rozdíl v ceně mezi zakoupeným a navrhovaným produktem.

Ověření:

Požadavky na udržitelnost budou každoročně ověřovány na základě seznamu náhodně vybraných produktů ze soupisu a komplexního katalogu. Tento seznam může obsahovat jak udržitelné, tak neudržitelné produkty. V případě udržitelných produktů bude dodavatel povinen předložit nezbytnou dokumentaci/vzorky, které Vlámsku umožní ověřit prohlášení o udržitelnosti. U neudržitelných produktů zadavatel ověří, zda se v internetovém obchodě neobjevují nepravdivá prohlášení o udržitelnosti. Ověření se pak bude každoročně opakovat. Nepravdivá nebo neověřitelná prohlášení o udržitelnosti produktu budou pokutována ve výši desetinásobku hodnoty výrobku.

Doprava:

V ustanoveních o plnění smlouvy je uvedeno, že dodavatel může účtovat 7,50 eur navíc za doručení objednávek, jejichž cena je nižší než 25 eur (bez DPH). Jedná se o finanční pobídku, která má odběratele motivovat k seskupování objednávek tak, aby snížili přepravní kilometry. Jedná se o zlepšení oproti předchozím zakázkám, u kterých se ukázalo, že velkému množství odběratelů k seskupování objednávek nestačí nefinanční pobídky (např. sdělení).

Z téhož důvodu se může dodavatel dohodnout s odběrateli na změně standardní dodací lhůty stanovené v zadávací dokumentaci (2 pracovní dny). Tímto způsobem lze seskupit více objednávek, například sjednáním jedné dodávky týdně.

Další možností, jak omezit přepravu, jsou skladové skříně, ve kterých je k dispozici standardní sada kancelářských potřeb. Dodavatel skladové skříně doplňuje každé dva týdny, a tím omezuje přepravu.

Během smluvního období podléhají doručovací služby kontrole. Dodavatel musí každých šest měsíců podávat zprávy o přepravě a použitých vozidlech. Vlámsko má dále v úmyslu ve spolupráci s dodavatelem filtrovat některé údaje či informace o dopadu na emise CO_2 a ujeté kilometry.

Odpad/opětovné použití:

Dodavatel má povinnost zpětného odběru terciálních obalů.

Dodavatel musí shromáždit všechny prázdné tonery a inkoustové kazety a znovu je použít (repasovat) nebo recyklovat, a to v maximální možné míře. Dodavatel bude každoročně předkládat zprávu, v níž uvede počet zpětně odebraných tonerů / inkoustových kazet a způsob jejich následného zpracování (repase / recyklace / spalování odpadu s rekuperací energie atd.).

Elektronický katalog:

Na vyžádání vlámské vlády by musel dodavatel nabídnout veškeré produkty ze soupisu (minimálně) prostřednictvím elektronického katalogu. Elektronický katalog je jedním z modulů belgického souboru nástrojů elektronického veřejného zadávání umožňující odběratelům objednávky zboží prostřednictvím modulu. Elektronický katalog by mohl nabídnout řadu výhod:

- Odběratelé by mohli omezit počet produktů, které se zobrazují jejich zaměstnancům, např. na výběr udržitelnějších produktů.
- Odběratelé a ústřední správa by si mohli snadno v průběhu roku vyžádat zprávy.
- Změny v nabízených produktech, cenách atd. by byly viditelné a mohly by podléhat schválení před jejich zveřejněním (větší kontrola vlámské vlády nad změnami při plnění zakázky).

Používání elektronického katalogu zatím není vyžadováno. Modul nekomunikuje dobře se standardním objednávkovým a finančním softwarem používaným vlámskou vládou. Několik vývojářských týmů elektronického veřejného zadávání pracuje na nápravě a doufá, že se jim během realizace této zakázky podaří elektronický katalog aktivovat.

Výsledky

Zakázka bude realizována od června 2017 do června 2020 s možností prodloužení o další rok.

Dopady na udržitelnost

Dosavadní výsledky:

- Všechny výrobky z papíru splňují minimální kritéria udržitelnosti.
- U 117 typů produktů je nabízena udržitelná alternativa (vedle produktu privátní a prémiové značky, pokud produkt privátní či prémiové značky již sám není udržitelným výrobkem).
- Katalog: 28,48 % produktů v katalogu je označeno jako udržitelných.

První zprávu je třeba předložit po prvním vykazovacím roce smlouvy (tj. od ledna do prosince 2018). Předpokládaný termín je duben 2019.

Získané poznatky

V průběhu tří rámcových zadávacích řízení na nákup papírenských výrobků organizovaných vlámskou vládou jsme získali řadu poznatků a provedli řadu zlepšení.

Zjistili jsme důležitost ověřování, které je nezbytné k tomu, aby produkt ve všech ohledech splňoval požadovaná kritéria. Dodavatelé tak museli například předložit dokumentaci a/nebo vzorek všech výrobků z papíru a udržitelných výrobků ze soupisu, aby prokázali, že produkt splňuje veškeré požadavky. Tento postup byl časově náročný jak pro dodavatele, tak pro zadavatele. Úroveň dokumentace, kterou museli všichni dodavatelé předložit k doložení svých prohlášení, se lišila. Velmi často bylo třeba si vyžádat více informací. V několika případech dodavatelé nakonec nabídli jiný produkt, aby splnili kritéria. Často se vyskytovaly následující problémy:

- prohlášení o existenci značky bez předloženého certifikátu, který by ji prokazoval
- prohlášení o shodě (CoC) od výrobce na udržitelné dřevo bez štítku na výrobku nebo balení
- prohlášení o recyklovaném obsahu nepodložené dokumentací
- dokumentace nevhodná k ověření kritérií zadávací dokumentace (např. předložení dokumentace k inkoustu do psacích potřeb na vodní bázi namísto procenta recyklovaného obsahu).

Kromě toho je důležité si uvědomit, že samotná nabídka udržitelných produktů neznamená, že tyto výrobky budou automaticky vybrány. Je třeba zadavatele, jednotlivé oddělení a úřady vlámské vlády k udržitelným výrobkům v nabídce nasměrovat. Ve Vlámsku může být odběratelům většina kancelářských potřeb dodávána v podobě skladové skříně, v níž jsou skladovány nejdůležitější kancelářské potřeby používané odběratelem a kterou dodavatel každý druhý týden doplňuje. O obsahu skladové skříně rozhoduje odběratel. Dodavatel ho však musí motivovat k tomu, aby si udržitelné výrobky zvolil.

A konečně, sběr a analýza údajů poskytují cenný prostředek ke kontrole dodržování smluv, ke zjištění obtíží a odhalení možností k vylepšení jak stávajících, tak budoucích smluv.

KONTAKTNÍ ÚDAJE

Bart Van der Vieren

Vedoucí řízení produktových kategorií

Vlámská vláda

bart.vandervieren@kb.vlaanderen.be
+32 471 47 51 75

http://www.procuraplus.org/public-authorities/flanders/

https://www.vlaanderen.be/en

O projektu Procura+

Projekt Procura+, který zahájila a koordinuje globální asociace místních samospráv k udržitelnému rozvoji ICLEI, představuje síť evropských veřejných orgánů a regionů, které vzájemně spolupracují, sdílejí informace a jednají v zájmu udržitelného a inovativního veřejného zadávání.

Spolupráce

Jsme síť evropských veřejných orgánů a regionů, které spolupracují, sdílejí informace a jednají v zájmu udržitelného a inovativního veřejného zadávání.

Sdílení

Díky spojení znalostí a zkušeností můžeme zajišťovat poradenství, podporu a propagaci všem veřejným orgánům, které chtějí realizovat udržitelné a inovativní veřejné zadávání.

Skutky

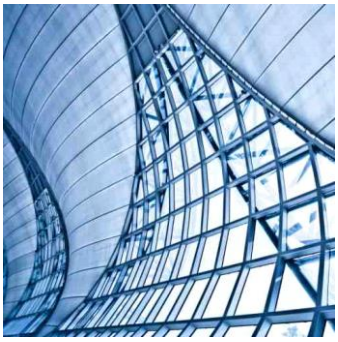

Síť Procura+ spojuje své síly k prosazování udržitelného a inovativního veřejného zadávání na evropské úrovni.

www.procuraplus.org

Překlad do českého jazyka zajistilo Ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci projektu **Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání.** Projekt vytváří dlouhodobou konzultační a odbornou platformu pro rozvoj tohoto konceptu a mimo jiné nabízí: poradenství, konzultace, příklady dobré praxe, vzorové textace, konference, vzdělávací

Tato publikace byla vytvořena v rámci projektu Regiony SPP, který získal finanční prostředky z programu Evropské unie pro výzkum a inovace Horizont 2020 na základě grantové dohody č. 649718. Výhradní odpovědnost za jakékoli chyby či opomenutí nese vydavatel. Obsah nemusí nutně odrážet názor Evropské komise. Evropská komise rovněž neodpovídá za jakékoli použití informací obsažených v tomto dokumentu.